

Władysław Kowalak

Laudacja wygłoszona z okazji nadania ks. profesorowi doktorowi hab. Hansowi Waldenfelsowi SJ z Uniwersytetu w Bonn doktora honoris causa Akademii Teologii Katolickiej w Warszawie w dniu 8 grudnia 1993 roku

---

Studia Theologica Varsaviensia 32/2, 207-210

1994

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

WIADYŚLAW KOWALAK

LAUDACJA

wyłoszona z okazji nadania ks. profesorowi doktorowi hab. Hansowi Waldenfelsowi SJ z Uniwersytetu w Bonn doktora *honoris causa* Akademii Teologii Katolickiej w Warszawie w dniu 8 grudnia 1993 roku.

Ks. prof. dr hab. Hans Waldenfels urodził się 20 października 1931 roku w Essen (Nadrenia-Pn. Westfalia, Zagłębie Ruhry), w 1951 roku zdał maturę i w wieku dwudziestu lat wstąpił do Zakonu Księży Jezuitów. Po odbyciu dwuletniego nowicjatu, w letnim semestrze 1953 roku rozpoczął studia filozoficzne w Wyższej Szkole Filozoficznej Kolegium Berchmansa w Pullach, uwieńczone licencjatem z filozofii. Po ich ukończeniu powziął decyzję wyjazdu w 1956 roku do Japonii. Tu rozpoczął naukę języka japońskiego, odbył statutowo-zakonną praktykę pastoralną, ukończył na Uniwersytecie *Sophia* w Tokio studia teologiczne (licencjat) i 18 marca 1963 roku przyjął święcenia kapłańskie. Już jako kapłan kontynuował studia w zakresie historii i filozofii religii w Kioto, a następnie w Europie: w Rzymie (tu uzyskał doktorat w 1968 roku; tytuł rozprawy: *Offenbarung. Dei Verbum, Kapitel 1, im Lichte der modernen katholischen Theologie. Rückblick und Ausblick*) oraz w Münster i Würzburgu, gdzie w 1976 roku habilitował się w zakresie misjologii (tytuł dysertacji: *Absolutes Nichts. Zur Grundlegung des Dialoges zwischen Buddhismus und Christentum*).

W latach 1968-1974 był nauczycielem religii w miejskim gimnazjum w Düsseldorf, a równocześnie w latach 1970-1974 miał w semestrach zimowych, na zmianę, w Wyższej Szkole Filozoficzno-Teologicznej św. Jerzego oraz na Wydziale Teologicznym Uniwersytetu w Innsbrucku wykłady zlecone z religioznawstwa i teologii misji. W 1971 roku został powołany przez Niemiecką Konferencję Biskupów na konsultanta Komisji *Weltmission* i w tej też funkcji brał udział wraz z niemieckimi biskupami z obradach na Synodzie Biskupów w Rzymie w 1974 roku.

Od 1972 roku ks. prof. Hans Waldenfels jest członkiem *International Assotiation for Mission Studies* oraz członkiem z nominacji *Deutsche Gesellschaft für Missionswissenschaft*, a od 1975 roku należy także do *Deutsche Vereinigung für Religionsgeschichte*. Jest również od 1974 roku członkiem zespołu redakcyjnego czasopisma *Zeitschrift für Missionswissenschaft*.

chaft und Religionswissenschaft. Włączył się w nurt pracy w *Internationales Institut für Missionswissenschaftliche Forschungen e.v.*, w 1978 roku został jego dyrektorem, kierując równocześnie sekcją misjologów. Stale współpracuje z *Deutscher Katholischer Missionsrat*, a jako jej członek walnie przyczynił się do zorganizowania i powstania w 1988 roku *China-Zentrum*, w którym pełni funkcję zastępcy przewodniczącego. Od zimowego semestru 1977/78 jest profesorem zwyczajnym teologii fundamentalnej, teologii religii pozachrześcijańskich i filozofii religii na Wydziale Teologii Katolickiej Uniwersytetu w Bonn, jako następcą tak znanych i uznanych w świecie profesorów na tym stanowisku, jak Winfried Philipp Engler, Arnold Rademacher, Albert Lang, Joseph Ratzinger czy Heinrich Moritz Döhl. Był również dziekanem tegoż Wydziału w latach 1979/80 oraz 1988-1990.

Ks. prof. Hans Waldenfels wielokrotnie występował z wykładami gościnnymi – trzeba to podkreślić – w licznych uczelniach i fakultetach teologicznych w Polsce: w Katowicach, Krakowie, Lublinie, Pieniężnie, Poznaniu, Warszawie; przede wszystkim zawsze mile widziany i serdecznie witany u nas, w Akademii Teologii Katolickiej. Był również w naszym kraju i nie opuszczał go nawet wtedy, kiedy działy się tu niezwykle ciekawe wydarzenia na przełomie lat 1981/82.

Nieocenioną wprost wartość i znaczenie ks. prof. Hansa Waldenfelsa w świecie nauki ma jego imponująca działalność publicystyczna i wydawnicza, która w minionym dwudziestolecu wielce przyczyniła się do głębszego poznania i lepszego zrozumienia kultur różnych i różniących się pod tym względem między sobą narodów świata, a co za tym idzie – do zbliżenia Wschodu z Zachodem. 27 druków zwartych, których ks. prof. Hans Waldenfels jest autorem (13), redaktorem lub współredaktorem (14) oraz ponad 400 rozpraw, artykułów, opracowań, recenzji, sprawozdań, przyczynków (stan: czerwiec 1993), opublikowanych w specjalistycznych czasopismach naukowych w 11 różnych językach świata (angielski, chiński, czeski, francuski, japoński, koreański, niemiecki, słowacki, szwedzki, włoski i polski), koncentrujących się niemal wyłącznie na takich zagadnieniach jak misje, religie pozachrześcijańskie, dialog, nowe religie, inkulturacja – inkulturacja Kościoła rozumiana przez ks. prof. Hansa Waldenfelsa nie tyle w sensie ontologicznym (zgodnie z duchem *Konstytucji dogmatycznej*), co raczej, a może przede wszystkim, w sensie soteriologicznym (według *Konstytucji duszpasterskiej*), stanowią niemal hermeneutyczne kryterium realizacji idei Soboru Watykańskiego II oraz znacznie wzbogaciły skarbiec wiedzy i posoborowej tradycji teologicznej Kościoła powszechnego.

Niektóre z dzieł i artykułów ks. prof. Hansa Waldenfelsa, jak wspominałem, ukazały się w języku polskim: *Ukrzyżowany i religie świata*, Warszawa 1985; *Medytacja na Wschodzie i Zachodzie*, Warszawa 1984; *Religie odpowiedzi na pytanie o sens istnienia człowieka*, Warszawa 1986;

Duchowość chrześcijańska a duchowość wschodnia, Zeszyty Misjologiczne ATK 7 (1986); *Nowa religijność w Europie – wyznanie dla chrześcijaństwa*, Zeszyty Misjologiczne ATK (1986), a nade wszystko *opus vitae* (jak dótychczas) ks. Profesora, synteza wiedzy w zakresie teologii fundamentalnej kontekstualnej, „Szara Biblia” – *O Bogu, Jezusie Chrystusie i Kościele – dzisiaj*, Katowice 1993 s. 531, która ze względu na zastosowaną metodę, w aspekcie przepowiadania Boga, Jezusa Chrystusa i Jego Kościoła dzisiejszemu człowiekowi różnych kultur, ras i środowisk społecznych i religijnych, wzbudziła żywe zainteresowanie u teologów świata, została już przetłumaczona na język angielski, francuski i włoski. Teologia fundamentalna kontekstualna, w ujęciu ks. prof. Hasa Waldenfelsa kieruje swe przesłanie nie tylko do tych, którzy należą do wspólnoty ochrzczonych, lecz także do tych, którzy są poza chrześcijaństwem, dlatego ma również charakter misyjny, jest teologią misji, inspiruje i przynagla do dialogu z wyznawcami buddyzmu, hinduizmu, islamu, new age’u, ateistami. Współczesna misja Kościoła, nie uwzględniająca różnorodnych funkcji kultury materialnej i duchowej ludów ewangelizowanych, jest z wielu względów niewłaściwa, wręcz błędna, a co za tym idzie, może okazać się mało skuteczną. *Teologia fundamentalna kontekstualna* (również inne rozprawy, artykuły i opracowania) nie redukuje się do teoretycznych rozważań, lecz służy jako praktyczna pomoc w przepowiadaniu świata Boga, Jezusa Chrystusa i Jego Kościoła zarówno wierzącym, jak i niewierzącym.

Dwa zasadniczo ruchy kulturowych przemian wstrząsnęły współczesną cywilizacją Zachodu: kontestacja oraz orientalizacja. Szczególnie orientalizacja duchowej kultury zachodniej przybrała niespotykane dotychczas wymiary. Zjawisko to nie ominęło również środowiska polskiego, szczególnie młodzieżowego. Występujący w przybyłych w Zachodu ugrupowaniach religijno-światopoglądowych proweniencji orientalnej synkretyzm duchowości wschodniej i zachodniej, chrześcijaństwa, buddyzmu i hinduizmu, nauki i pseudonauki, technik medytacyjnych i okultystycznych, samorealizacji i samoodnajdywania się, religii, magii i biznesu, żywej wiary i nieraz autentycznego mistycyzmu, a także tak bardzo dziś modnej ekskluzywności, rodzi możliwość relatywizacji oraz deprecjacji poszczególnych religii uniwersalistycznych. Bezkrytyczne zaś przejmowanie nowej alternatywnej duchowości wschodniej, łącznie z eksperymentowaniem środków psychodelicznych (np. LSD), prowadzącej o rozwoju nowych norm etycznych i form postępowania, najczęściej w imię miłości bliźniego, braterskiego dialogu i ekumenicznych potkań, musi budzić niepokój i uzasadnioną obawę. I z tych m.in. względów, monumentalna wizja przepowiadania Boga, pozostająca na służbie zbawczego orędzia Chrystusa oraz na służbie ludzi w ich poszukiwaniu zbawienia, przedstawiona przez ks. prof. Hansa Waldenfelsa w „Szarej Biblii” ukazującej się w naszym kraju, nabiera szczególnego znaczenia.

Ks. prof. Hans Waldenfels w *Przedmowie do wydania polskiego* był łaskaw wyrazić życzenie, *aby przyczyniło się (wydanie polskie) do takiego głoszenia chrześcijańskiego orędzia, które byłoby wierne Ewangelii i odpowiadało słusznym oczekiwaniom ludzi naszych czasów*. Spieszno nam do takiej Europy i do takiego chrześcijańskiego orędzia, które jest wierne Ewangelii i Chrystusowi, gdyż jak najbardziej odpowiada to i dawnym tradycjom i współczesnym tendencjom duchowym naszego narodu.

Jest rzeczą ze wszechmiar słuszną, aby wyrazić pełne szacunku głębokie uznanie ks. prof. Hansowi Waldenfelsovi, znakomitemu teologowi, misjologowi, religioznawcy i filozofowi, że potrafił przełamać istniejącą w niedawnej przeszłości uprzedzenia, przekroczyć dzielące nasze narody granice i zbliżyć środowiska teologów zachodnich i wschodnich, niemieckich i polskich, dzieląc się z nami swoimi (i swoich kolegów) przemyśleniami, głęboko zakorzenionymi w najlepszych, zdrowych tradycjach teologów niemieckich. Zniknęły dotychczasowe granice i ograniczenia, dlatego jesteśmy przekonani, że ks. prof. Hans Waldenfels będzie kontynuował swe działania na rzecz dalszego porozumienia, zbliżenia i współpracy w zmienionych warunkach, mimo jakichkolwiek trudności – dla dobra nadrzędnej sprawy.

Wielce Czcigodny Księżu Profesorze!

Przyznanie tytułu Doktora *Honoris Causa* przez Najwyższe Władze Akademii Teologii Katolickiej w Warszawie, proszę przyjąć jako wyraz uznania i zapewnienia ze strony polskich przyjaciół, że wysoko cenimy Twoją postawę jako teologa i kapłana, zawsze gotowi do współpracy.